

Gubics József emlékére

1982. március 19-én született Szabadkán, szegény földműves családban. Apja, Gubics Ferenc földmunkás, anyja, Dózsa Emerencia napszamos volt. Az elemi iskola negyedik osztályának elvégzése után sütőipari tanoncnek jelentkezett, 1983-ban szabadult fel, s mint sütősegéd Szegedre jött dolgozni. Visszaemlékezéséből kitéjük, hogy a városba költözés élete nagy fordulópontját jelentette; ettől kezdve állandóan kapcsolatban állt a munkásmozgalommal.

1902-ben munkatársaival együtt megalapították a sütőipari munkások legényegyletét. Az önképzési és művelődési törekvések előmozdítására létrejött szervezet még nem jelentett osztályharcos tömörülést, de sokan itt ismerkedtek meg a munkásösszefogás és szervezkedés gondolatával. Az egyesületben szerzett tapasztalatok hatására többen kiváltak, hogy gondjaikra politikai eszközökkel keressenek megoldást. 1903. május 12-én általános sztrájk tört ki Szegeden; ennek megszervezésében Gubics József is részt vett. A sztrájk letörése után hozott hatósági rendelet kiutasította őt a városból. Budapestre ment, de az ottani sztrájkhullám erőszakos elfojtása után ismét visszatért Szegedre.

1907-ben a Legényegyletől kivált szakmunkások Gubics József vezetésével létrehozták a Sütőipari Munkások Szakszervezetét. A területi elv alapján működő szakszervezet legfontosabb feladatának a szakmai körébe tartozó munkások gazdasági és politikai célkitűzéseinek megvalósítását tekintette. Gubics József a „sütők” szakszervezetének városi vezetőségében ennek a harcnak szolgálatába állította energiáját.

Saját szakmájának dolgozóit — tí. a pékek — közül sokáig egyedül volt tagja az új szakszervezetnek. Ezért, mint írja: „... 12 évig feketelistán voltam a szakmában, de még a munkások is elkerültek. Azt mondták, hogy szocialista vagyok, és szervezett munkás”. Abban az időben a szakszervezeti tagokra könnyen rástűtötték a „szocialista” bélyeget, a szakmai szervezethez való tartozás ugyanis automatikusan szociálde-

mokrata párttagságot is jelentett. Gubics József joggal jelölte önéletrajzában 1907-től párttagságát kelteként, mert bár hivatalosan a szakszervezet tagja volt, annak tagdíját fizette, tevékenységükkel mindenkori pártterületeket is szolgálták. Gubics József is azok közé tartozott, akik szakszervezeti működésüket érzelmileg a párttevékenységgel azonosították.

A Tanácsköztársaság néhány szegedi napja alatt fegyvert fogott: az ellenesség által elfoglalt repülőteret — a mai bajai út mentén — Wallisch Kálmán vezetésével kiürítő csoportnak ő is tagja volt.

Az ellenforradalom győzelme után a nélküldetés éveit követték. Gyakran és hosszú időn át volt munka nélküli. E nehéz időkben biztos támaszt jelentett számára a helyi szociáldemokrata pártszervezet segítségével. Fennmaradt tagkönyve kitöltési dátuma szerint 1921-ben lépett be a pártba. A Központi Igazoló Bizottság 1948-ban kelt határozata munkásmozgalmi múltját 1907-től, aktív és folyamatos párttagságát 1921-től ismerte el. Volt küzdőtársától tudjuk, hogy rettenetes szegénységben élt, s hogy ne szenvedjen az életfeltételek minimumának hiányától, szinte beköltözött a Munkásotthonba. Mindenki tudta róla, hogy jószándékú, csendes, dolgos ember, aki a Munkásotthon hétköznapijainak állandó szereplője lett. A legapróbb karbantartási munkától a bonyolultabb szervezeti feladatokig mindent elvégzett.

Ha el tudott helyezkedni szakmájában, azonnal hozzálátott a tanoncok és segédek szervezéséhez. Hosszasan agitálva, elbeszélgetve igyekezett megnyerni őket a szocialista eszméknek, illetve szakszervezeti és párttagoknak. 1930—1940. között a városi szociáldemokrata pártszervezet Végrehajtó Bizottságának tagja volt. Waltner Mihállyal és Ördög Etellel közösen szervezték a munkásság ellenállását munkáltatójuk, valamint a hatóság elnyomásával szemben. Meggyőződéses szocialista magatartásért folyamatos üldözöttségnek volt kitéve egészen a fel-

szabadulásig, bár egyszer sem tartóztaták le.

A város felszabadulása után újra a sütőiparban vállalt munkát. Megfeszítve dolgozott péktársaival együtt, hogy a város igényeinek kielégítésén túl a szovjet csapatokat is ellássák pékárukkal. Tagja maradt az SZDP-nek, de az MKP-val szorosan együttműködve részt vett az új, ágazati alapokra fektetett szakszervezetek létrehozásában. Jelentős szervezőmunkát folytatott a sütő-, hús-, édes- és konzervipari dolgozók, a molnárok és szikvízdolgozók ágazati tömörítésben 1948-ban belépett a Magyar Dolgozók Pártjába. Az ötvenes évek elején bekapcsolódott az ún. falujáró mozgalomba. Ez a párt által kezdeményezett mozgalom a falu gazdasági megsegítésére irányult. A falusi paraszti tehermentesítésére érkező városi munkásság helyben elvégezhető, apró javításokra korlátozódó munkája inkább politikai, mintsem gazdasági célokat szolgált. Ez is a munkás-paraszti érdekek egybeforrottságát szimbolizálta. Termelő és mozgalmi munkájában nyújtott teljesítményét több ízben magas kitüntetésekkel ismerték el. 1955. április 4-én kapta meg a Munka Érdemrendet (akkor még nem volt fokozat). Dícsérő oklevelek jelzik az EDOZS-ban végzett munkája eredményességét. Tulajdonosa volt az EDOZS Diszoklevenínek, az Elelmezési Dolgozók Emléklapnak.

1965. július 4-én bekövetkezett haláláig tagja és munkása maradt a „sütők” szakszervezetének.

Gubics József elkötelezett osztrályú életével a társadalmi haladást, a munkássztrályú ügyét szolgálta. Születése évfordulóján az utókor, a ma nemzedéke tiszteltet, megbecsüléssel és hálaival emlékezik rá.

Marjanusz László
történelem- és muzeológus

Az MSZMP Szeged városi bizottsága és Szeged megyei város tanácsa koszorúzást rendez Gubics Józsefnek, a helyi munkásmozgalom régi harcosságának sírjánál, születésének 90. évfordulója alkalmából március 23-án, kedden 13 órakor a Dugonics temetőben.

Földgáz 12 országba

Jó termelési eredményeket ért el az új, XI. öt éves terv (1981-1985) első évében a gázfővezetékek dolnászki vonalépítési igazgatóságának kollektívája az Ivano-Frankovszk-i területen, Ukrajnában. Itt végzik a szovjet leltőhelyeken kitermelt „kék tüzelőanyag” előkészítését, valamint a KGST-tagállamokban és Nyugat-Európába szállítását. 1981-ben a külföldi fogyasztók sok milliárd köbméter szovjet földgázt kaptak, amelyet egyre nagyobb mértékben használnak fel különböző népgazdasági ágazatokban és a háztartási szükségletek kielégítésére.

A Szovjetunióban különös figyelmet fordítanak a földgáz kitermelésére. A földgáz ugyanis nemcsak tüzelőanyag, hanem a vegyipar számára egyetemes technológiai nyersanyag is, amelyből műszálakat és műtrágyákat, mosószeret és szövetlen takarmányt, valamint tucatnyi más termékfajtát állítanak elő.

A Szovjetunió jelentős mennyiségű földgázt exportál. Jelenleg 12 európai országnak szállít földgázt, elsősorban szocialista országoknak — Bulgáriának, Magyarországnak, az NDK-nak, Lengyelországnak, Romániának, Csehszlovákiának, Jugoszláviának.

Az első ország, amely szovjet földgázt kapott, Lengyelország volt. 1967-ben kezdett üzemelni a Testvériség fővezeték, amelyen a tüzelőanyag Csehszlovákiába érkezett. A hetvenes években megkezdődött a szovjet földgáz exportálása a többi szocialista országba, köztük Magyarországra. A szocialista országok együttműködésének merőben új szakasza volt a pártját ritkító Szövetségsgázfővezeték közös megépítése. Ebben az 1420 milliméter átmérőjű és körülbelül 2700 kilométer hosszú acélmederben szállítják a dél-uráli Orenburg körzetében kitermelt földgázt a Szovjetunió nyugati határához, majd onnan tovább külföldre. E gázszállító rendszer építése és üzemeltetése a KGST-tagállamok gyümölcsöző együttműködésének, egyszerűsített és fontos gazdasági problémák egyenjogú és kölcsönösen előnyös alapon való megoldásának kitűnő példája. Ismeretes, hogy Magyarország részt vett a KGST-országok együttműködésével létesített Szövetségsgázvezeték és a 750 kilovoltos elektromos távvezeték építésében.

APN-KS

Kertbarátoknak Almafák és körtefák

A gyümölcsök közül az almának és körteének van rendkívül nagy jelentősége a lakosság ellátásában. Szinte egész évben fogyaszthatók, biztosítják a folyamatos vitaminellátást, nélkülözhetetlenek az egészséges táplálkozáshoz. A tartósítóipar is nagy mennyiségben használ fel almát, azonban az ehhez szükséges alapanyagot a nagyüzemek biztosítják.

Ha alma- vagy körtefát telepítünk, a terület kiválasztásánál, előkészítésénél, a fajta megválasztásánál és a termékenyülés szempontjából fontos fajtajelölésnél nagy körültekintéssel kell eljárni. Tudni kell, hogy az intenzív koronafajta — sőtveny, termőkaros orsó, karcsúorsó — átláthatatlan élő falat képez, éppen ezért a kert hátsó részén helyezkedjen el a fák, a sorok irányát a kert alakja határozza meg, általában a 10—15 méter széles telkeknek megfelelően a sor hossza is annak megfelelően alakul, amely megfelelő fajtajelölést tesz lehetővé.

A talajt úgy készítsük elő, hogy megfelelő kultúrallapotú legyen. A telepítést megelőzően tápanyagfelvételt kell végezni. Negyzetméterenként 10 kilogramm szervestrágyát és 40—50 dekagramm vegyes műtrágyát kell kijuttatni. A telepítéshez lehetőleg suhángot használjunk, ez tetszés szerinti korona alakú fajtákat tesz lehetővé. A szaporítóanyagot gyenge humuszos homoktalajon EM IV-es, 1 százalékos humusz tartalmat meghaladó talajokon EM IX-es vagy 100-os alanyon célszerű felhasználni.

A jobb területkihasználás és az intenzív természet szempontjából a ferdekarú, sőtveny koronafajta a legmegfelelőbb. Kialakítása egyszerű. A suhángot az alsó koronaszártnál kell viszszaadni úgy, hogy a vázágak lehetőleg a sor irányába fejlődjenek. A két oldalvezér és a törzs meghosszabbítását képező hajtás kivételével a fejlődő hajtásokat a fajtákat.

Az oldalvezeteket a faja növekedési erejétől függően 30—45 fokos szögben kell lekötni. Maximum 3 ágemeletet szabad kinevelni, melyeknek egymástól való távolságát legalább 80 centiméterben kell meghatározni. A korona és a termőfelület kinevelésénél arra kell törekedni, hogy a hajtásrendszer tengelyétől való távolsága az 1 métert ne haladja meg.

Egy-egy sorban célszerű azonos vagy megközelítően azonos időben érő és hasonló növekedési esélyű fajtát ültetni, ez a művelésmód és növényvédelem szempontjából egyaránt lényeges. A hazánkban termesztett alma- és körtefajta önmegtermékeny, ezért a fajta biológiai teljesítőképessége csak az együtt virágzó, kölcsönösen jó termékenyülő kombinációk alkalmazása esetén biztosítható. A nyári almák közül jó pollenadó fajtának bizonyul az Egri piros, a teliek közül a Golden Delicous, Jonatan, M 41 és a Starling, körteknél a Vilmos, Bosc korbolya, Sever Olivér, Hardenport téli vajkörte. Nem szabad a fajtákat elaprózni, célszerű néhány azonos időben érő nyári és téli fajtát telepíteni. A téli almafajta megválasztásánál a Jonatan, mint alapfajta lehetőleg mellőzni kell, mert a művelésmód és termesztés intenzitás megváltozásával a tárolhatósága rendkívül rossz. Az újabb fajták közül kedvező árúértékű és jól tárolható fajtának bizonyul az Idared és a Glaston 69 téli alma.

Nagy körültekintéssel igényel alma és körte esetében a hibridfajta társítása (ezek közé tartoznak a fajtaváltozatok és a spurok), mert egymást nem termékenyítik. Ilyen például a Melrose, Chiefain, Goldenspur, Starkrison nevű alma, illetve a Diel vajkörte és a Téli esperes körte. Ezért javasolom, hogy a telepítés előtt keressenek szakembertől tanácsot, hogy miként társítsák a fajtákat.

A kora tavaszi virágok közül a legszebbek közé tartozik a tulipán, a jácint és a nárcisz. Rendkívül sok fajtájuk van. Változatos színekkel, formákkal díszítik a kertet és vágott virágként a lakást. Ültetése az őszi időszakba esik, jelenleg az erős tél után ápolásukra és védelmükre kell gondot fordítani. A fajta kedvező tulajdonságának megtartása érdekében a vegetáció teljes időszakában szigorú szelektaáltást kell végezni. A gyenge fejlődésű, elszíneződött lombú, a fajtára nem jellemző cirmos virágú — vírusos — egyedeket feltétlenül el kell távolítani, és meg kell semmisíteni — ezek komposztkészítésre nem használhatók fel! A hagymagumos virágok közül a gladiolusot tavasszal kell ültetni. A téli tárolást követően a hagymák állapotából lehet következtetni a szaporítóanyag egészségi állapotára. A foltokban jelentkező baktériummal fertőzött hagymákat meg kell semmisíteni, a többi pedig Fundasollal vagy Orthocidallal porcsavazás formájában csávázni kell. Talajfertőtlenítésre Galition G-5-öt kell felhasználni. A folyamatos virágzás érdekében az ültetést 10—15 napszakasokban kell végezni majus közepéig. Ápolása megegyezik a többi hagymagumos virágéval.

Hagymagumos virágok

Immáron negyedik alkalommal jelenik meg rovatunk ezen a helyen. Reméljük, hogy a kertbarátok megszívlelik tanácsainkat, s eredményekkel hasznosítják. Felhívjuk a kiskerttulajdonosok figyelmét, hogy esetleges kérdéseikre is szívesen válaszolunk a lap hasábjain. Előadóhatalnok speciális, közérdeklődésre kevésbé számot tartó problémák is. Ha ilyenekkel fordulnak hozzánk, levélben kaphatnak választ, s gondoljuk, egyre több kérdés is felmerül: hogy csináljuk, hogy jól csináljuk?

Várjuk tehát leveleiket; kérdéseikre és esetleges észrevételeikre egyaránt kíváncsiak vagyunk.

Dr. Tóth Mihály
megyei főkertész

Áfészek eredményei 1981-ben

A napokban tartják az elmúlt év eredményeit összegző küldöttgyűléseket a Szeged környéki fogyasztási szövetkezetekben. A beszámoló jelentésekből kiderül, a tavalyi évnek mondható a tavalyi: a választék és az árueállítás bővült, ám a költségek is gyorsabban növekedtek a tervezettnél, emiatt pedig a nyereség nem mindennél érte el a tervezettet.

A Sándorfalva és Vidéke Áfész árbevétele például öt és fél százalékkal növekedett, de még így is elmaradt a tervezettől. Elelmezésekből, ruházati cikkekkel javult az ellátás. A város környékén dolgozó Áfészek értékekben vásároltak föl, ki-ebb árúval többet forgalmaztak.

A Szeged és Vidéke Áfész 1981. évi nyeresége 16 millió 619 ezer forint, ez a szövetkezet méreteihez képest alacsony számú. Összegeiben szerepet játszik a nagyáruház viszonylag magas költsége, a zöldseg-gyümölcs felvásárlásánál képződött alacsony árús és az a tény, hogy néhány vendéglátó egység veszteségesen üzemel. Az összes portéka közül a vegyesiparikkal eladására növekedett a legjobban, ezeket pedig minimálisan haszonnal tudja csak értékesíteni a szövetkezet.

vés mostanában a közületi megrendelés, hiszen a téészek, vállalatok kevesebb beruházásba kezdenek. A forgalom csökkenésében az is szerepet játszik, hogy a lakossági építkezésekhez is csökken a kereslet: a korábban hiánycikkeknek számító árukból kielégítő az ellátás, a felfokozott kereslet visszaállt a rendes napi igények szintjére.

Nőtt a vendéglátó egységek forgalma, kevesebb lett a szeszes italok aránya az összbevételben belül. Borszőlőt a korábbinál nagyobb értékben vásároltak föl, ki-ebb árúval többet forgalmaztak.

Kiemelt feladatuknak tekintik a kisgazdaságok ellátását. A beszerezhető mezőgazdasági kisgépeket, műtrágyákat, vetőmagokat forgalmazza az Áfész üzletei: a Marx téri mezőgazdasági szakbolt vagy a nagyáruház iparikkosztálya kedvelt bevásárló helye a Szeged környéki kistermelőknél. A szegedi szövetkezet vendéglátó egységeiben nem nőtt a tervezett ütemben az ételforgalom, annál több szeszes italt fogyasztottak a vendégek.

A kereskedők másik feladata, hogy összegyűjtsék és felvásárolják a kistermelőket. Tavaly az 1980-as évtéknél 21 százalékkal kevesebbet tudtak átvenni. Vágóhidjukon 7 ezer sertést, 3 ezer juhot, 3 ezer malacot váltak 1981-ben.

Az előző években meglehetősen rossz volt a vagyonvédelem helyzete a szegedi Áfész-nél, 1981-ben előbbre léptek, noha itt még most is vannak tartalékok. A vezétek úgy összegyűjtötték az elemült év tapasztalatait, hogy bár javult az árueállítás, a több munka nem hozott megfelelő eredményt a szövetkezetnek, a gazdasági hatékonyságot tovább kell javítani.

Maja csatornák

A régészeknek régi sejtése, hogy miért omlott össze a sz. 900 táján a majáknek a mai Guatemala és Honduras területére kiterjedő birodalma. Hasonlóképpen sok vita folyik arról, hogy miért tudtak a maja földművelők annyi terményt aratni, amennyi elegendő volt a birodalom kétharmadát meghaladó lakosságának.

Úgy látszik, hogy ez utóbbi probléma most megoldódott, hála az úrkutatásnak. Eredetileg a Venus felszínének a vizsgálatára dolgozták ki azt a — radaros — eljárást, amellyel a felhőkön át is „látni” lehet. Néhány éve a rendszerrel vizsgál-

gálni kezdték a maják egykori birodalmának a területét. A képeken szabályos hálózatot pillantottak meg, amely a mai Guatemalában egy 14 ezer négyzetkilométernyi területre terjed ki. E hálózatot összevetve a terület domborzati térképével, kiderült, hogy a vonalak egybeesnek a mocsarak és folyók szélével. Ez a felismerés azt a feltevést sugallta, hogy a hálózat valamilyen öntözéssel, csatornázással függött össze. Ezt látszólag igazolni a maják egykori területéről készített rendes légi felvételek is: ezeken néhány csatornát véltek felismerni.